

METODICKÉ INFORMACE K DOTAZNÍKU DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ A PRACOVNÍCH PODMÍNEK FARMACEUTŮ

Česká lékárnická komora, Mladí lékárníci z.s., Tým MEDBack One

červen 2026

TYTO INFORMACE NEJSOU NUTNÉ PRO VYPLNĚNÍ DOTAZNÍKU. SLOUŽÍ PŘEDEVŠÍM PRO TY, KTEŘÍ SE ZAJÍMAJÍ O METODIKU, POUŽITÉ ŠKÁLY A INTERPRETACI VÝSLEDKŮ.

1 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

- Hlavním cílem dotazníku je:**
- popsat úroveň psychosociální zátěže a pracovní pohody farmaceutů v různých typech pracovišť v ČR,
 - identifikovat klíčové oblasti rizika (např. vysoké pracovní nároky, personální podstav, nevhodné chování, nedostatek podpory),
 - zmapovat záměr odchodu z pracoviště/profese a specifické stresory v lékárenství,
 - zjistit, o jakou formu podpory a vzdělávání mají farmaceuti zájem.

- Limity a kontext interpretace**
- Šetření je průřezové – zachycuje situaci v určitém čase, neumožňuje samo o sobě vyvozovat kauzální vztahy.
 - Výsledky vycházejí z sebehodnocení respondentů, což je standardní, ale subjektivní nástroj.
 - Analýza vždy zohlední kontext (typ pracoviště, region, velikost týmu apod.).

3 POUŽITÉ ŠKÁLY A LICENCE

2.1 Pracovní podmínky – COPSOQ III

Část dotazníku věnovaná pracovním podmínkám vychází z Copenhagen Psychosocial Questionnaire, verze III (COPSOQ III), česká validovaná verze (Zábrodská et al., 2026). Převzaty jsou vybrané škály, konkrétně:

- Quantitative Demands, Work Pace
- Influence at Work, Control over Working Time
- Organizational Justice, Recognition
- Sense of Community at Work
- Social Support from Colleagues, Social Support from Supervisor
- Horizontal Trust, Vertical Trust
- Work–Life Conflict

Položky těchto škál jsou použity v licenčně dovolené podobě (přesný český wording, struktura a pořadí položek) a slouží jak k výpočtu dílčích COPSOQ škál, tak jako stavební kameny pro širší indexy pracovního zdraví popsané výše. Dotazník dále obsahuje autorské položky, které COPSOQ rozšiřují o specifické situace ve farmacii (např. rozdělování víkendových služeb, pracovní režim, regenerace mezi směny, konkrétní stresory v lékárnách). Tyto autorské položky nejsou součástí originálního COPSOQ, jsou však v analýze jednoznačně oddělené od „core“ COPSOQ škál a tvoří nadstavbové indexy pro potřeby ČLnK a dalších profesních skupin. Škály COPSOQ jsou použity v souladu s licenčními podmínkami COPSOQ International Network, které umožňují bezplatné nekomerční použití při zachování struktury položek a uvedení zdroje.

2.2 Doplnkové škály duševního zdraví

V bloku duševního zdraví jsou využity tyto krátké validované screenovací nástroje:

- PHQ-2** (Patient Health Questionnaire-2) První dvě položky české verze PHQ-9; krátký screening depresivních příznaků za poslední dva týdny.
- GAD-2**; První dvě položky české verze GAD-7; krátký screening úzkostných příznaků za poslední dva týdny.
- WHO-5 Well-Being Index**; Pět položek měřících emoční pohodu v oficiální české verzi, zaměřených na pozitivní aspekty prožívání (veselost, klid, energie, odpočínutí, zájem o každodenní život).

Tyto škály jsou široce používány ve výzkumu i klinické praxi a umožňují srovnání s daty z jiných studií a populačních šetření.

2 HLAVNÍ INDEXY A PARAMETRY

Index	Popis indexu
Pracovní nároky a tempo	Míra zátěže, tlaku a tempa práce.
Kontrola a vliv na práci	Možnost ovlivnit organizaci a obsah práce.
Spravedlnost, uznání, respekt	Vnímaná férovost prostředí, ocenění a profesní úcta.
Klima a psychologická bezpečnost	Atmosféra v týmu a bezpečí mluvit otevřeně o problémech a chybách.
Rovnováha práce–život–odpočinek	Konflikt mezi prací a osobním/rodinným životem a možnost skutečné regenerace.
Specifické stresory ve farmacii	Vliv personálního nedostatku, tlaku, administrativy, zátěže, směn a obavy z chyby.

4 POPIS BLOKŮ PRŮZKUMU

- Blok A: Základní informace**
- Základní demografické a profesní údaje (typ pracoviště, region, velikost města, věková skupina, rodinná situace, počet podřízených).
 - Tyto informace slouží výhradně k analýze rozdílů mezi skupinami, ne k identifikaci konkrétních osob.
- Blok B: Pracovní podmínky – COPSOQ III**
- Seskupené položky podle indexů: nároky a tempo, kontrola a vliv, spravedlnost a uznání, klima a podpora, práce–život–odpočinek.
- Blok C: Bezpečí a nevhodné chování**
- Frekvence zkušeností s verbální agresí, ponižováním, sexuálním obtěžováním a zneužitím moci; reakce organizace na tyto situace a subjektivní pocit bezpečí.
- Blok D: Překračování hranic v práci**
- Autorské položky zaměřené na dlouhodobé přetěžování, potíže nastavit hranice, obavy z reakcí vedení a ignorování signálů vyčerpání.
- Blok E: Duševní zdraví a emoční pohoda**
- PHQ-2 (depresivní příznaky), GAD-2 (úzkostné příznaky), WHO-5 (emoční pohoda) a doplňkové otázky na spánek.
- Blok F: Bezpečí a podpora po náročných situacích**
- Položky mapující, zda má pracovník po náročné události prostor mluvit o situaci, ví, na koho se obrátit, a zda vedení sleduje dopad na zaměstnance.
- Blok G: Záměr odchodu a kariérní vyhlídky**
- Zvažování odchodu ze současného pracoviště či z profese, úvahy o snížení úvazku a vnímání perspektivy v oboru.
- Blok H: Specifické stresory ve farmacii**
- Typické zátěžové situace spojené s prostředím lékárny a farmaceutické praxe.
- Blok I: Zdroje podpory (dobrovolný)**
- Vícenásobný výběr toho, co respondentům pomáhá zvládat pracovní zátěž.
- Blok J: Zájem o vzdělávání a formu podpory**
- Preferovaná témata a formy podpory/vzdělávání, včetně zájmu o dlouhodobější program.
- Blok K: Otevřené otázky (dobrovolný)**
- Prostor pro vlastní komentáře, návrhy a zkušenosti, které se do strukturovaných škál nevejdou.